

13. Romeinen 13.1-14 - Revolutie van Liefde

a) Romeinen 13.1-7 - Respecteer de overheid

Uiteraard staat niet alles wat Paulus in zijn brief aan de gemeente in Rome schrijft, in het teken van de verhouding tussen Israël en de volken. Er waren ook andere onderwerpen die hij noodzakelijk achtte om aan de orde te stellen. Zo roept Paulus de gelovigen op zich te onderwerpen aan het overheidsgezag. Dit was de toepassing van zijn laatste woorden in Rom 12.21: "Word niet overwonnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede."

Paulus achtte het blijkbaar noodzakelijk dit onderwerp aan de orde te stellen, al weten we niet of er in de gemeente daadwerkelijk problemen rond de verhouding tot de overheid bestonden. Toen Paulus de brief schreef, had de Romeinse overheid de christelijke beweging nog niet als afzonderlijke groep in het vizier. Een systematische vervolging door Rome was nog niet begonnen.

Veel uitleggers wijzen erop dat Paulus Romeinen 13 schreef in een tijd waarin een gewapende Joodse opstand tegen Rome dreigde. Zijn eerste zorg lijkt niet een volledige politieke theorie te ontwikkelen, maar waarschijnlijk wilde Paulus de gemeente ervoor bewaren zich te identificeren met de groeiende Joodse verzetsbeweging tegen de Romeinse overheersing die zou uitmonden in de Joodse Oorlog en de val van Jeruzalem. (66-70 n.Chr.)

Het is belangrijk deze kwestie te zien vanuit de situatie van de Joodse gelovigen in de gemeente in Rome. Zij voelden zich nauw verbonden met hun volksgenoten in Judea, waar de spanningen met de Romeinse overheerser steeds verder opliepen. De Joodse Oorlog zou enkele jaren later uitbreken. Paulus' oproep had daarom verstrekkende gevolgen. Dit betekende dat ook Joodse volgelingen van Jezus zich niet moesten laten meeslepen door opstand of nationalistische gevoelens, maar het Romeinse gezag moesten erkennen als het gezag dat God voor dat moment had toegestaan. Paulus bedoelt hiermee niet dat iedere overheid altijd Gods wil uitvoert, maar dat God ook een heidense overheid gebruikt om orde te bewaren.

Daarom hoeft Romeinen 13 niet gelezen te worden als een verbod op elke vorm van kritiek op de overheid. Eerder roept Paulus op tot een houding van respect voor het gezag, terwijl de rest van de Schrift duidelijk maakt dat christenen tegelijkertijd geroepen zijn om recht te doen, de kwetsbaren te beschermen en, wanneer de overheid Gods wil tegenwerkt, uiteindelijk God meer te gehoorzamen dan mensen. Dat is geen tegenstelling, maar een spanning die de Bijbel zelf laat bestaan.

We weten dat toen Paulus de Romeinenbrief schreef, de volgende bronnen van spanningen tussen Joden en het Romeinse Rijk bestonden:

- 40 n.Chr. – Keizer Caligula beveelt dat zijn standbeeld in de tempel in Jeruzalem wordt geplaatst. Massale Joodse protesten voorkomen de uitvoering. Caligula wordt in 41 n.Chr. vermoord voordat het bevel wordt uitgevoerd.
- Jaren 40-50 – Nationalistische bewegingen zoals de Zeloten winnen aan invloed. Zij verwerpen de Romeinse overheersing en erkennen alleen God als koning.
- 48-52 n.Chr. – Onder procurator Ventidius Cumanus leiden incidenten tijdens Pesach en conflicten tussen Joden en Samaritanen tot ernstige rellen en honderden tot duizenden doden (volgens Flavius Josephus).
- Ca. 54-58 n.Chr. – De 'Egyptische profeet' verzamelt duizenden volgelingen en belooft de bevrijding van Jeruzalem. Procurator Antonius Felix slaat de beweging neer. Deze gebeurtenis wordt ook genoemd in Handelingen 21:38.

- Jaren 50-60 – De Sicariërs, een radicale afsplitsing van de Zeloten, plegen politieke moorden, aanslagen en ontvoeringen om een algemene opstand tegen Rome uit te lokken.
- 56-57 n.Chr. – Waarschijnlijk schrijft Paulus de Romeinenbrief. Tegen deze achtergrond roept hij de gelovigen in Rome op zich aan de overheid te onderwerpen en zich niet te laten meeslepen door verzet tegen Rome (Rom. 13:1-7).
- 66-70 n.Chr. – De Eerste Joodse Oorlog breekt uit. De opstand begint in Judea en wordt uiteindelijk neergeslagen door de legers van Vespasianus en zijn zoon Titus.
- 70 n.Chr. – Jeruzalem wordt veroverd en de tempel wordt verwoest, waarmee de Joodse opstand feitelijk ten einde komt.

Christenen behoren loyale burgers te zijn. Zij erkennen het gezag van de overheid, betalen belasting en tol en bewijzen de overheid de eer die haar toekomt. Dat doen zij niet alleen uit vrees voor straf, maar vooral omdat hun geweten hun zegt dat dit de juiste houding is. Volgens Paulus is het overheidsgezag door God ingesteld om orde en recht te handhaven. (Rom. 13.1-7)

Overigens is het van belang dit gedeelte te lezen in samenhang met Rom. 12.17-19, waar Paulus zich uitspreekt tegen persoonlijk wraak namen als iemand je iets heeft aangedaan. Hij stelt in Romeinen 13, dat het de overheid is die door God is aangewezen om recht te handhaven en het kwaad te bestraffen.

b) Romeinen 13.8-14 - Liefde is het hart van de Thora

Vanaf vers 8 keert Paulus terug naar een centraal thema van zijn brief: het leven dat past bij het evangelie. Hij vat de geboden van de Thora samen in het ene gebod van de liefde en stelt dat de liefde de vervulling van de Thora is (Rom. 13.8-10). Overigens, hier betekent 'vervullen' niet 'vervangen'. De liefde schaft de Thora niet af, maar brengt haar bedoeling tot vervulling. Paulus sluit aan bij de bijzondere plaats die de Thora inneemt voor gelovigen met een Joodse achtergrond. Opvallend is dat Paulus die Thora samenvat als 'de ander liefhebben', en dat hij tegelijk aangeeft wat de bredere inhoud van de Thora is, die door liefde wordt omspannen. Hij illustreert dit met een aantal wetten uit de Tien Geboden. (Rom 13.9)

Vervolgens roept hij de gemeente op om te leven in het besef dat de dag van Christus' wederkomst nadert. Daarom moeten gelovigen de werken van de duisternis afleggen en leven als mensen van het licht. Deze woorden bouwen voort op wat Paulus eerder in de brief heeft geschreven (Rom. 1.18-32; 2.19; 6.13.) De gelovigen moeten zich 'bekleden met Christus' en het 'vlees niet verzorgen om begeerten op te wekken' (Rom. 13.14). Dit sluit aan bij Rom. 6 en Rom. 8., over sterven en opstaan met Christus en leven naar de Geest in plaats van naar het vlees.

Paulus waarschuwt concreet tegen uitpattingen zoals zwelgpacten, dronkenschap, ontucht, losbandigheid, ruzie en jaloezie (Rom. 13.11-14). Deze opsomming doet denken aan de beschrijving van Romeinen 1.26-31.

De relatie tussen Rom. 13.1-7 en Rom. 13.8-14 lijkt me, dat Paulus de gelovigen wil weghouden van revolutionair verzet tegen de overheid. De overgang van vers 7 naar vers 8 is daarom minder abrupt dan vaak wordt gedacht. Paulus plaatst twee manieren van leven tegenover elkaar. Enerzijds de weg van politieke strijd, opstand en geweld die in zijn tijd steeds populairder werd. Anderzijds de weg van Christus: liefde, vrede, zelfbeheersing en een leven in het licht. De christelijke gemeente moet zich onderscheiden, niet door politieke revolutie, maar door een levenswandel die wordt gekenmerkt door de liefde in navolging van hun Heere.